

PŘÍLOHA — Příběh klimatické změny

Wangari Maathai

Hnutí zeleného pásu, Keňa

Afrika je kontinent, který bude globálním oteplováním zasažen nejvíce. Nepředvídatelné deště a záplavy, dlouhotrvající sucho, neúroda a úrodná půda proměněná v poušť již začaly měnit tvář Afriky. Nejvíce budou zasaženi chudí a zranitelní obyvatelé kontinentu. Na některých místech Afriky již teploty rostou dvakrát rychleji, než je celosvětový průměr.

Postiženy budou i bohaté země. Pro nás je to však otázka života a smrti. Co je na tom tak pobuřující, je skutečnost, že naše produkce skleníkových plynů je ve srovnání s produkcí průmyslového světa nepatrná. Průmyslově vyspělé země tedy musí získat stabilní a spolehlivé finanční prostředky pro hlavní oběti klimatické krize: chudé na celém světě.

Mobilizovali jsme miliony jednotlivých občanů ve všech zemích, aby sázeli stromy, bránili úbytku půdy, sbírali dešťovou vodu a praktikovali méně destruktivní formy zemědělství. Musíme chránit stromy před kácením, které mění náš kontinent v poušť. Naším cílem je vysadit miliardu stromů. Přispějeme svým dílem k záchraně planety, ale největší odpovědnost nesou bohaté země.

Roman Abramovič

Sibneft Oil Co., Rusko

V poslední době jsem viděl mnoho článků, které se ptaly, zda globální oteplování bude "dobré pro Rusko". To je hloupá otázka. Stejně jako cokoli jiného bude to pro někoho dobré a pro někoho špatné. Já však dělám vše pro to, abych byl jedním z těch, kterým globální oteplování prospěje.

Je to jednoduché: S každoročním zvyšováním teplot bude tát led a v Arktidě se otevrou obrovské nové oblasti pro těžbu ropy a plynu. A to je pro mě jako jednoho z nejbohatších mužů v Rusku a šéfa velké ropné a plynárenské společnosti životní šance. Podle vědců se pod Arktidou nachází čtvrtina nevyužitých fosilních paliv na Zemi, včetně 375 miliard barelů ropy. V oboru se o této příležitosti hovoří jako o nové "horečce černého zlata". Již nyní naši konkurenti v Norsku - společnost Statoil - pracují na projektu Snow White, který během příštích 30 let vynese odhadem 70 miliard dolarů v podobě zkapalněného zemního plynu. Nehodlám sedět se založenýma rukama a nechat Nory nebo kohokoli jiného, aby mě o tuto novou obchodní příležitost připravili.

Jsem si jistý, že globální oteplování je pro spoustu lidí špatné, ale to nechám na politikách a vědcích. Jsem dobrý obchodník - dobrý obchodník s ropou - takže je čas pustit se do práce.

Enele Sopoaga

předseda vlády, Tuvalu

Většina lidí o mém malém ostrově, který leží 400 mil od Fidži v jižním Pacifiku,

nikdy neslyšela. Tuvalu má 10 000 obyvatel na místě, které je v průměru jen šest metrů nad mořem. Můj lid se živí rybami a ovocem, každý zná své sousedy a lidé si ani nezamykají dveře.

Stoupající hladina moře, způsobená globálním oteplováním, ohrožuje samotnou existenci mé země a mých lidí. Od roku 2000 začala při přílivu voda pokrývat místa na ostrově, která nikdy předtím nebyla pokryta, co si pamatují i ti nejstarší obyvatelé. V srpnu 2002 byl celý ostrov zaplaven a zvýšená salinita [slanost] donutila rodiny pěstovat kořenové plodiny v kovových kbelících místo v zemi. Mnoho lidí se domnívá, že pokud bude současný trend pokračovat, za méně než 20 let už žádné Tuvalu nebude.

Bývalý australský premiér prohlásil, že pokud Tuvalu zanikne, měli by se lidé přestěhovat jinam. Jaké neuvěřitelné sobectví. Jak může někdo říct, že by lidé na Tuvalu měli trpět, aby lidé v takzvaném vyspělém světě mohli dál plnit naše ovzduší oxidem uhličitým tím, že jezdí svými velkými auty a kupují věci vyrobené na druhém konci světa? To je zvrácené. Proto jsem se ozval.

Chris Loken

Pěstitel jablek, Hudson Valley, New York

Všichni říkají o globálním oteplování hrozná věc a já vím, že je to pro mnoho lidí špatné. Ale nedávno Fox News natočila reportáž o "vítězích" klimatických změn a přišli si se mnou popovídat. Jak ve své reportáži uvedli: "Globální oteplování má i své kladné stránky." To je pravda.

Upřímně řečeno, čekal jsem to. Věděl jsem, že se bude oteplovat, a víte, co se říká o krizi: Je to také příležitost.

Žiji na krásném místě. Vlnící se kopce. Dobré pro jabloně. Ale rozhodl jsem se pro diverzifikaci. Hned vedle jabloní jsem zasadil broskvoně, meruňky a švestky. Před lety. Jak říkám, tušil jsem, že to přijde. Tyto stromy by nepřežily zimy v dávných dobách před globálním oteplováním. Ale naše zimy jsou stále mírnější a já se vsadím, že moje stromy to zvládnou. Jak jsem řekl lidem z Fox News: "Tahle farma je připravena na budoucnost." V dnešní době není snadné vést farmu, a pokud se počásí rozhodne trochu spolupracovat, kdo jsem, abych se hádal? Je mi líto těch lidí, kterým to všechno ublížilo, ale já musím myslet na svou rodinu.

Mustafa Abdul Hamid

Z Azazu, Sýrie - nyní žije v uprchlickém táboře Kara Tepe, Lesbos, Řecko

Můj život v Sýrii býval dobrý. Vše se změnilo v zimě 2006-07. Tehdy začalo sucho - sucho, které trvalo až do roku 2010. Bylo to nejhorší sucho v historii Sýrie. Před suchem jsme s rodinou hospodařili na třech hektarech (téměř sedmi a půl akrech) krásné, bohaté vrchní vrstvy půdy. Pěstovali jsme pšenici, fazole fava, rajčata a brambory. Před suchem jsme sklízeli téměř tunu pšenice z hektaru. Ale pak už nepršelo. Potřeboval jsem jen vodu a tu jsem neměl. Takže to bylo velmi špatné. Vláda nám nedovolila vrtat pro vodu. Člověk by šel do vězení. Sucho trvalo roky a nikdo proti vládě nic neřekl. Pak, v roce 2011, jsme toho měli dost. Rozhodli jsme se udělat revoluci. Byla to voda a půda, co tuto revoluci odstartovalo. Ale vláda nás začala zabíjet. Násilí bylo strašné. Už jsem nemohl uživit svou rodinu. Nebyla žádná práce. Tak jsem se rozhodl ze Sýrie utéct. Nyní žiji v uprchlickém táboře Kara Tepe, hlavním táboře pro

Syřany na řeckém ostrově Lesbos nedaleko Turecka.

Někteří lidé říkají, že jsme uprchlíci před válkou. Někteří lidé říkají, že jsme klimatičtí uprchlíci, protože změna klimatu způsobuje všude sucho. Ale pro mě je válka a sucho jedna a tatáž věc. Změna klimatu znamená válku.

Rinchen Wangchuk

Ochrana sněžných levhartů, Ladakh, Indie

Vzpomínám si, jak jsem jako kluk po skončení letní školy klouzal po ledovci, který se táhl daleko dolů po horách nedaleko mé vesnice v údolí Nubra v Ladaku, na dalekém severu Indie. Dnes už ten ledovec téměř zmizel. A já sleduji, jak ledovce v pohoří Karákóram každým rokem mizí o něco víc. Jedna studie zjistila, že každý rok ledovce ztratí 49 až 66 metrů, a jiná zjistila, že od 60. let minulého století zmizelo více než 20 procent ledovců. Poslední výzkumy také ukazují, že tání ledovců probíhá mnohem rychleji, než se odhadovalo.

Ledovce jsou ledovce, které se vytvářely po tisíce let. Protože v Ladaku naprší jen dva centimetry ročně, jsme z 90 procent závislí na ledovcích. Zemědělci jsou na této vodě závislí při zavlažování polí a všichni ji využívají k pití. Ladačané ve vesnicích vypracovali kooperativní systém sdílení vody, ale co se stane, pokud ledovce zmizí? Jak přežijeme?

Ve venkovských oblastech Ladaku nemáme téměř žádná auta. Znečišťujeme velmi málo a nevypouštíme téměř žádné skleníkové plyny. Je nespravedlivé, aby bohaté země, které produkují tolik oxidu uhličitého, ničily ledovce, na kterých jsme závislí.

Moi Enomenga

Indián Huaorani, východní Ekvádor

Ropné společnosti již léta napadají půdu mého lidu a sousedních národů - Shuarů, Cofanů a Sequoyů - v deštných pralesích východního Ekvádoru. První byla společnost Texaco. Zanechala po sobě tisíce otevřených jam, které otrávil naše řeky. Ropné společnosti vylily miliony litrů ropy a nadále vypouštějí toxické chemikálie do našich řek a potoků. A rozvoj těžby ropy vedl také k odlesňování. Když ropné společnosti postaví silnice, nastěhují se další "osadníci", kteří vykáčí naše lesy a vyplaší naši zvěř.

S ropou přichází zkáza. A nyní se dozvídáme, že rozvoj těžby ropy neničí jen naše deštné pralesy, ale i celý svět, a to prostřednictvím znečištění oxidem uhličitým, které vede ke globálnímu oteplování. Ropa zabíjí Huaorany kvůli znečištění a všechny zabíjí kvůli globálnímu oteplování. Říkáme: "Nechte ropu v zemi." Proč sem přicházejí bohaté země?

Lidé z nejbohatších a nejlidnatějších zemí přicházejí do těch nejchudších, aby si vzali naše zdroje, žili si lépe a nás nechali ještě chudší. Ale my jsme bohatší než oni, protože máme zdroje a lesy a náš klidný život je lepší než jejich život ve městě. Všichni se musíme starat, protože tohle je srdce světa a tady můžeme dýchat. A tak se my, Huaorani, ptáme těch lidí z města: Proč chcete ropu? My ropu nechceme.

Anisur Rahman

Starosta města Antarpara, Bangladéš

Jsem starostou vesnice Antarpara v Bangladéši. Antarpara leží na řece Brahmaputra, která pramení v Himálaji v Indii. Jsme v nížině a naši vesnici každoročně zaplavují povodně. Jsme na to zvyklí a záplavy jsou vlastně dobré, protože díky nim je naše půda úrodnější.

Nyní jsou však záplavy mnohem horší. Záplavy jsou teď obrovské a každý rok ničí naše domy a odnášejí půdu pod nimi. V mé vesnici dříve žilo 239 rodin. Nyní nás je 38 rodin. Ale kam můžeme jít, když naše domy jsou pryč? Naše země má 150 milionů obyvatel - nejhustěji osídlenou zemi na světě. Mám osmnáctiměsíční dítě. Až vyroste, tato vesnice už tu nebude. Kam máme jít? Dostaneme všichni letenky do Ameriky?

Pavel Tykač

Vystudoval jsem české vysoké učení technické. Nejdříve jsem obchodoval s výpočetní technikou, investoval jsem do nákupu akcií České spořitelny, no později jsem se začal soustředit na energetický průmysl.

Na počátku století jsem odkoupil společnost Mostecká uhelná, která jsem přebudoval na dnešní mezinárodní koncern Sev.en energy - korporaci s ročním příjmem přesahujícím tři čtvrtě miliardy eur - tedy skoro 19 miliard českých korun. Sídlo Sev.en energy je na Kypru, takže nemusím platit tolik daní. Státu, kterému formálně uhlí patří, z těžby odvádím jen 3 %.

Korporaci Sev.en patří dva hnědouhelné povrchové doly v severních Čechách. Od roku 2013 provozuje rovněž vlastní hnědouhelnou elektrárnu Chvaletice. A se začátkem roku 2021 jsem odkoupil také elektrárnu Počerady - vůbec největší český zdroj emisí skleníkových plynů. S uhlím nepodnikám jen v České republice. Společně se dvěma čínskými koncerny vlastníme od loňska také pětici elektráren na uhlí a plyn v Austrálii a Velké Británii a nejnověji rovněž dvě uhelné společnosti ve Spojených státech.

Jsem dobrý podnikatel a patřím tak do desítky nejbohatších Čechů.

Steve Tritch

prezident a generální ředitel společnosti Westinghouse Electric

Než jsem se stal šéfem společnosti Westinghouse, byl jsem senior viceprezidentem pro jaderné palivo, který dodával produkty a služby pro jaderné elektrárny po celém světě. Předtím jsem vedl sloučení bývalých jaderných podniků ABB do společnosti Westinghouse Electric a byl jsem senior viceprezidentem pro jaderné služby. A ještě předtím, v roce 1991, jsem se stal vedoucím oddělení jaderné bezpečnosti a později jsem byl jmenován generálním ředitelem divize inženýrských technologií společnosti Westinghouse. Dnes jsem členem Americké jaderné společnosti a působím v představenstvu Institutu pro jadernou energii. Myslím, že byste mi mohli říkat pan Nuke.

Dalo by se říci, že jsem v těchto dnech mužem na horkém křesle. Nejenže nám dochází snadno dostupná ropa, ale ropa je také obviňována z globálního oteplování. Uhlí je sice vydatný zdroj energie, ale produkuje ještě větší

množství skleníkových plynů než ropa nebo zemní plyn. Lidé hledají řešení u mé společnosti Westinghouse. Řešení je zřejmé: jaderná energie. Jak říkám svým zaměstnancům: "Co je dobré pro planetu, je dobré i pro Westinghouse."

Jistě, havárie v japonské jaderné elektrárně Fukušima byla vážná a lidé byli zraněni. Ale celé odvětví se z této nehody poučilo a i Japonsko stále ví, že jaderná energie je tou nejlepší cestou. Skutečnou hrozbou je globální oteplování. Globální oteplování by mohlo zničit velkou část života na Zemi. Jaderná energie však neprodukuje žádné skleníkové plyny. Říká se, že jaderná energie je nebezpečná. No, v loňském roce zemřelo při nehodách 5 200 čínských horníků - a to je mnohem více, než kolik jich kdy bylo zraněno při nehodě jaderné elektrárny. Já vidím naději pro planetu a Westinghouse je tu od toho, aby se na tom podílel.

James Hansen

Bývalý ředitel Goddardova institutu pro vesmírná studia, Národní úřad pro letectví a vesmír (NASA), New York, USA

Jsem vědec, ale také dědeček. Proto mě budoucnost zajímá obzvlášť.

Nedávno jsem byl zatčen u Bílého domu ve Washingtonu, D. C., když jsem protestoval proti výstavbě ropovodu Keystone XL o délce 1 700 mil, který má posílat ropu z dehtových písků v kanadské Albertě do Texasu. Proč se vědec a dědeček dopustil občanské neposlušnosti a nechal se zatknout? To je jednoduché. Pokud bude tento ropovod postaven a budou pokračovat v odběru této obzvláště špinavé a znečišťující ropy z kanadských dehtových písků, je velmi nepravděpodobné, že se nám podaří stabilizovat klima a vyhnout se katastrofálním důsledkům, které již začínáme pozorovat. Jak jsem již řekl, tento ropovod je rozbuškou největší uhlíkové bomby na planetě.

Před mnoha lety jsem byl jedním z prvních vědců, kteří varovali, že když budeme spalovat více fosilních paliv - uhlí, ropy, zemního plynu - vzniklý oxid uhličitý ohřeje Zemi na nebezpečnou úroveň, což bude mít strašné, strašné následky. Myslel jsem si, že lidé budou reagovat na racionální argumenty vědců, že musíme skoncovat s naší závislostí na fosilních palivech. Teď už vím, že musíme přijmout drastičtější opatření.

Proto jsem se nechal dobrovolně zatknout spolu s dalšími 1 200 lidmi, abych upozornil na důležitost zastavení výstavby tohoto smrtícího ropovodu. Je mi více než 70 let, ale když bude třeba, budu se nechávat zatýkat dál.

Richard H. Anderson

generální ředitel společnosti Delta Airlines, Atlanta, USA

Jsem generálním ředitelem společnosti Delta Airlines a žiji v Atlantě. Jsem podnikatel a právník a v leteckém průmyslu se pohybuji již více než 20 let. Mým úkolem je dohlížet na dlouhodobé cíle společnosti Delta. V konečném důsledku potřebuji, aby společnost byla pro naše investory zisková a pro 80 000 zaměstnanců byla bezpečným a uspokojivým místem pro práci.

Četl jsem, že letecká doprava škodí globálnímu oteplování. Lidé říkají, že naše letadla produkují obrovské množství oxidu uhličitého a dalších skleníkových

plynů, které zvyšují globální oteplování. V jednom článku, který jsem nedávno četl, se píše: "Létání je jednou z nejničivějších věcí, které můžeme dělat." To je pravda. Tento výzkumník došel k závěru, že "jedinou etickou možností... je výrazně snížit počet letů, které podnikáme".

Etika je však složitá: Nemám etickou zodpovědnost vůči svým zaměstnancům a akcionářům - a vůči 160 milionům zákazníků, kteří každoročně létají se společností Delta na více než 15 000 letů denně? A to znamená rozšiřovat leteckou dopravu, inzerovat nízké ceny letenek a snažit se přimět lidi, aby jezdili na dovolenou do vzdálených míst, jako je Ja-pan a Čína, aby si Delta udržela ziskovost. Jistě, budeme se snažit méně znečišťovat životní prostředí, ale globální oteplování necháme na politicích a vědcích, aby to vyřešili. Já jsem obchodník.

Paulette Richards

Miami, Florida, USA

Bydlím v Liberty City, afroamerické čtvrti v Miami na Floridě, kde žijí převážně lidé s nízkými příjmy. Tuto čtvrt mám ráda. Stačí jít po ulici a z domů lidí je cítit ta úžasná vůně haitského smaženého vepřového masa a smažených banánů. Svůj dům jsem koupil v roce 2001 za 90 000 dolarů. V poslední době jsem se snažila splácet hypotéku, protože bez zdravotního pojištění mi léčba rakoviny způsobila velké dluhy. Lidé z realitních kanceláří se nějak museli doslechnout, že mi chybí peníze, protože mi každý den volali lidé, kteří chtěli koupit můj dům.

Může za to stoupající hladina moře, způsobená změnou klimatu. Proto chtějí bohatí běloši můj dům. Ti lidé chtěli léta bydlet dole u vody. Pořád to chtějí, ale teď začínají chápat, že s klimatickými změnami je bydlení u oceánu riskantní. Podle města Miami se do roku 2060 zvedne hladina moře o 14 až 34 centimetrů. Léta a léta kvůli segregaci a rasismu banky nepůjčovaly lidem jiné barvy pleti a my jsme směli žít jen v méně žádaných vyvýšených oblastech - na korálovém hřebeni, který se táhne od severu okresu Miami-Dade až po horní část ostrova Florida Keys. Proto se najednou všichni lidé z realitních kanceláří a developeři snaží koupit naše místa a prodat je za mnohem větší peníze. Komunitní aktivisté v mém sousedství tomu říkají "klimatická gentrifikace". A jak rostou ceny bydlení, rostou i daně. Lidem, kteří si pronajímají domy nebo podniky, prudce stoupá nájemné. Co mají dělat? Ale já jsem si nekoupil dům na investici. Koupil jsem si ho, abych v něm žil, abych v něm zemřel. Je to můj odkaz, můj domov, moje hodnota. Co jiného bez toho mám? Dobrá zpráva je, že se tato komunita organizuje a bojuje - lidé mluví o kontrole nájemného a zmrazení daní a nutí developery, aby stavěli dostupné bydlení, pokud tu chtějí podnikat. Tohle je moje komunita, nikam se nechystám.

Jan Bílek

farmář, Předkláštěří u Tišnova, Česká republika

Myslím, že lidem začíná docházet, že klimatickou krizi nezvrátí výměnou igelitové tašky za látkovou, poctivým tříděním odpadu, zhasínáním světla na chodbě nebo kupováním jídla od místních zemědělců. Lidi podle mě tuší, že tenhle problém je větší a že na něj oni sami nestačí. A teda že je potřeba,

aby ti nahoře s tím něco udělali. Dost se to za poslední léta posunulo. Lidé už vnímají klimatickou změnu jako fakt velký průšvih, protože to vidí na lesech za svým domem, na sousedovic studně, která už nemá skoro žádnou vodu a tak. Jenom se lidé ještě nerozhoupali, aby to právo na kvalitní životní prostředí, které máme i v ústavě, začali vymáhat.

Vidím to okolo sebe. S manželkou se snažíme pomaličku začít s ekologickým pěstováním zeleniny. Zatím jen v malém, ale máme plány na rozšíření. Je to tak trochu sebevražedná mise, když vidím, jak se to klima mění. Pár let je sucho jako blázen. A když už jsme se na to za těch pár let adaptovali a nasadili různé metody, jak pěstovat v suchu a vedru, jak hospodárně využívat drahocennou vodu, tak potom přijde jeden děsně deštivý rok, jako ten loňský, a všechno je jinak. Najednou prostě rajčata zplesniví dřív, než stihnou dozrát. Ale zase se třeba daří salátům. Ale kdo to má dopředu vědět?! Nejhorší na tom je asi ta nepředvídatelnost – nelze se spolehnout jenom na to, že pořad bude tepleji a sušeji.

Takže vedle toho, že si člověk zamete před svým prahem a začne se chovat ekologicky, je taky potřeba vyvíjet tlak na naše politiky. Protože oni to mají celkem na háku. Jim nejde o dobro občanů, natož těch občanů, co tu budou bydlet, až my tu nebudeme. Jejich zájmy jsou jinde. A to je špatný. Je třeba, aby se lidi proti tomu postavili na odpor a začali být ekologicky aktivní. Pro mě osobně je ekologický aktivismus součástí mého života. Je to boj proti bezpráví, které se děje přírodě, většinou kvůli zisku někoho bohatého. Aby bohatý mohl být ještě bohatší. Pokud tohle bude pokračovat, půjde to s přírodou, planetou, ale i lidstvem od desíti k pěti... Vždyť pro naše děti chceme jen to nejlepší, ne? Kupujeme jim samé pěkné věci, snažíme se, aby se měly dobře, aby byly dobře oblečené. A tak bychom se taky měli snažit, aby taky měli pěkné životní prostředí, ne?

Veronika Klementina Zemanová

studentka a aktivistka, Česká republika

Moje generace je generace strachu.

Sedíme s přáteli v kavárně a povídáme si o tom, jak asi bude vypadat naše budoucnost, jenomže namísto sdílení radostných představ, vizí a vysněných povolání, sdílíme strach. Strach z toho, že nás možná žádná budoucnost nečeká, strach ze sucha a hladu, z povodní a požárů. Strach, že se na naši generaci zapomnělo. Scénáře možného vývoje klimatické krize jsou značně katastrofální a nedávají nám moc času nazbyt, respektive žádný.

Klimatická krize by měla být tématem číslo jedna, jenomže většinou se nedostane ani do poznámek pod čarou. Na místo v přírodě žijeme ve světě peněz, místo spolupráce soutěžíme o nejvyšší zisk. A frustrované hlasy studentů a vědců jako by nikdo nehodlal brát vážně. Aneb jak se říká, tahle země není pro mladý.

Lidé se mě často ptají, proč v 18 letech řeším otázky životního prostředí. Myslím si, že je to vlastně přirozené. Všichni z přírody vycházíme a jsme zároveň její součástí, je naším domovem. A přece je přirozené chtít svůj domov chránit. Ničení životního prostředí je navíc ústřední téma budoucnosti, mojí budoucnosti. Nehodlám se svými přáteli vyměnit radost a svobodu za uhlí, beznaděj a nespravedlnost.

Možná to zní, že moje motivace pramení z pouhé frustrace a strachu. Není tomu tak, můj pohon pramení z víry v to, že lepší svět je možný a že stojí za to o něj bojovat. Věřím v organizovanou sílu lidí a ve spravedlnost více než v nekonečnou honbu za ziskem. Bez poctivé klimatické politiky ale většinu příčin globálního oteplování nezastavíme, doufám že tedy Klimatická žaloba proti vládě ČR a soudní spor pomůže politickou stagnaci proměnit ve skutečnou akci.

Martin Madej

právník, iniciátor Klimatické žaloby, Česká republika

Někteří Havířovu, mému rodnému městu říkali „Město zeleně“. Těžební věže na obzoru ale prozrazovaly a prozrazují, která barva městu doopravdy vládne. Když jsem byl malý, stírali jsme z okenních parapetů černý popílek, který vítr zavál od komínů ostravských železáren, kde se místním uhlím topilo. Dnes už ho sice díky instalovaným filtrům nestíráme, těžba uhlí ale pokračuje a uhlí je dál spalováno jak v průmyslu, tak v uhelných elektrárnách a teplárnách. Co oko nevidí, to srdce nebolí, že?

Neříkám, že se nic neděje. Povědomí o přijatých zákonech a politikách v boji proti změně klimatu mám díky své práci velmi dobré. Jenže, neděje se toho dost a neděje se to dost rychle. Pokud vedle některých politiků, kteří volají po „zdrženlivé“ a „rozumné“ změně našeho hospodářství vypadám jako radikál, je to jen proto, že usiluji o rozhodnou odpověď na podle všech informací obrovský problém a nebojím se kvůli tomu jít do rizika. Protože v tom největším riziku už dávno jsme.

Jsem přesvědčený o tom, že Česko se musí co nejdříve zbavit uhlí, ropy a ideálně i zemního plynu. Uhelné regiony, jako je ten můj, musí znovu nalézt ztracenou historii a obdržet vyhlídky na budoucnost, které lidi (včetně mě) ve zdevastovaném regionu udrží. Nejsem zastáncem soudního řešení sporů. Pokud ale česká vláda nepřikládá změně klimatu vážnost, kterou si zaslouží, odkládá nezbytné zákony, neřídí se vlastními strategickými dokumenty, zdráhá se významně investovat do čistých technologií a klade klacky pod nohy jediné nadnárodní organizaci, která usiluje o skutečné řešení klimatické krize, Evropské unii, může být rozsudek soudu jediným způsobem, jak přimět naši vládu razantně a včas zakročit.

Šárka Mitlöhner

lékařka, Česká republika

Z počátku jsem byla dost překvapená, protože jsem si myslela, že ekologická situace se celosvětově spíše zlepšuje. Jako problém jsem vnímala spíše plastové odpady, drancování zemědělské půdy a znečišťování podzemních vod pesticidy. Tak jsem začala studovat další zdroje a najednou mi došlo, do jak obrovské katastrofy se jako planeta řítíme. Byla jsem v šoku. Přestalo mi dávat smysl uspávat své tři malé děti a představovat si, jak bude svět vypadat, když ony budou vyrůstat.

Jako lékařka vím, že člověkem způsobená změna klimatu bude mít negativní vliv na zdraví lidí. Nejhorší dopadne na ty nejslabší, tedy děti, staré lidi, těhotné a pacienty trpícími chronickými onemocněními. Častější bude extrémní počasí a z toho vyplývající vyšší riziko zranění při orkánech, požárech, povodních. Původci infekčních onemocnění se mohou rozšířit z tropických

oblastí do našich končin (například malárie, průjmová onemocnění, horečka dengue), hrozí zvýšený výskyt alergií kvůli přesunu druhů kvetoucích rostlin, hrozí podvýživa z neúrody, snadnější šíření škůdců, nedostatek vody, eroze půdy, častější extrémní jevy počasí jako sucha, silný déšť. Ukazuje se, že klimatická krize má vliv i na lidskou psychiku. Lidé mají při extrémním horku tendenci reagovat podrážděně až agresivně. Už dnes se ve svém okolí setkávám s lidmi trpícími takzvaným enviromentálním žalem. Ačkoliv často propadám zoufalství při představě klimatické katastrofy, pořád doufám, že máme ještě možnost zabránit nejhoršímu, tedy tomu, že naše planeta bude neobyvatelná. Tahle možnost ale existuje jen tehdy, pokud uděláme radikální reformy v energetice, dopravě a podobně. Takže cesta je. Ale musí být i vůle je prosadit.

Jean-Louis Tovosoa

farmář, Ambovombe, Madagaskar

Sucho, které zažíváme je nejhorší za posledních 40 let. Život se stal velmi obtížným. Letos nemáme co jíst. Naše přežití závisí na Boží vůli. Prosíme vládu, aby nám pomohla. Jinak zemřeme. V posledních pěti letech jsou sucha stále častější. Zasahují široké území. V posledních třech letech nebyly žádné deště. Kvůli přetrvávajícímu suchu rozmetaly prudké větry dobrou půdu pro obdělávání. Zničily kaktusy, které jsou pro nás v době hladu životně důležité. Zničily také úrodu a zabily zvířata, jako jsou zebus [skot], ovce a kozy. Teď je mnoho z nás závislých na pojidání hmyzu. Každý den přemýšlím, jak a jestli dokážu nakrmit sebe a svou rodinu. Počasí je nepředvídatelné. A nikdo netuší, co se přihodí zítra.

Kvůli nedostatku čisté vody a podvýživě se zde rychle šíří mnohé nemoci - malárie, průjem, respirační infekce nebo bilharzie (onemocnění přenášené vodou, které způsobují parazitické ploché červy).

Jde o hladomor způsobený nikoli ozbrojeným konfliktem, ale klimatickou krizí... Na Madagaskaru přitom prakticky nespalujeme žádná fosilní paliva, nijak se na změnách klimatu nepodílíme — a přesto jsme nimi velmi zasaženi. Pro Madagaskar je proto takřka nemožné ovlivnit příčiny extrémního sucha — můžeme se jen snažit mírnit jeho dopady a ty jsou čím dále horší.

Elon Musk

Změna klimatu je největší hrozbou, které lidstvo v tomto století čelí, i proto jsem spoluzakládal Teslu - firmu, která vyrábí nejen elektroautomobily, ale i solární panely či baterky pro ukládání obnovitelné elektrické energie, která musí nahradit fosilní paliva. Díky obrovskému zájmu o elektromobilitu se Tesla stala z hlediska tržní hodnoty největší automobilkou na světě. V současnosti se její tržní hodnota pohybuje v blízkosti 550 miliard dolarů (dvanácti bilionů korun) a já jsem 3. nejbohatším mužem světa.

Svoje peníze investuji do firmy SpaceX, která působí v aerokosmickém průmyslu a které hlavním cílem je snížit náklady na cesty do vesmíru. Pokud se na Zemi

stane něco strašného, ať už kvůli lidem, nebo od přírody, chceme životní pojistku na život jako takový.

Mojí vizí pomocí své flotily Starship do 40 až 100 let na Marsu vytvořit životní podmínky pro milion lidí. Díky terraformingu, tedy přeměně celé planety na podmínky podobné pozemským, bych rád vytvořil atmosféru, v níž lze fungovat bez skafandru, ideálně i bez dýchacího přístroje. Doufám, že už během tohoto desetiletí vyše na planetu první nákladní let bez posádky.

Není to pro bázlivé. Upřímně řečeno, dost lidí v začátcích zřejmě zemře. Ale bude to slavné dobrodružství a úžasný zážitek.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

www.futuropolis.cz